

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundissimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

3. Discrimen gratiæ sanitatis & medicinalis à recentiorum notitia valde abstrusum, & quare. Iaciuntur fundamenta discriminis, libertas arbitrij ante peccatum, & captivitas post peccatum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

CAPVT TERTIVM.

Discrimen gratiæ sanitatis, & medicinalis à Recentiorum
notitia valdè abstrusum, & quare. Iaciuntur fun-
damenta discriminis. Libertas arbitrij ante
peccatum, & captivitas post peccatum.

CVM ergò ille totius causæ status sit, utrum sine medicinali gratia, sine medicinali Salvatoris auxilio, sine medici opitulatione. natura contenebrata atque vitata bene possit operari, satis unicuique perspicuum est, similem istam esse questionem ac si disputaretur, utrum cæcus oculis, fractisque tibijs, sine medicinis possit cernere aut ambulare. Vbi cum nemo sanâ mente dubitet, quid respondendum sit, ipsâ veritate in omnium cordibus clamante, medicinam ad illas actiones esse necessariam; simulatque ad animam vulneratâ quæstionem venit, velut occurrentibus tenebris, acies mentis hæret. Nam quàmvis naturis rerum perquam consentaneum esse videat, ut etiam in spiritualiù rerum ordine, vulnera potentiarum, vitiaque medicinæ opitulatione reparentur, antequàm rectâ facultatis operatio possit sequi: quia tamen morbi istius natura, quo vires bene vivendi labefactatæ sunt, à vulgari cognitione vehementer abstrusa est, hinc fit, ut ignorata etiam medicinalis adjutorij conditione atque necessitate; cum re ipsa adjutorium ostendendum est, nihil amplius medicinalis auxilij larbali infirmitati à perisique ingeratur, quam si integerima perstitisset peccantis arbitrij salus: & ab alijs vice versa, sanitati robustissima nihil minus tribuatur, quam si fuisset penalis vitij temerata. Illi voluntatis liberæ creatorem de creaturâ laudibus predicant, si gratiæ largitorem, utriusque studio pietatis ducti Dei partes agere sibi videntur, sed illi imprudentes medicinam Salvatoris evacuant, si decolorant gratiam Creatoris. Inter utrosque sanctus Augustinus ita incedit medijs, ut agnita stantis arbitrij dignitate, vires integre libertatis longè altius quam recentiorum chorus extollat; & penetratè ruina ipsius profunditate, vires lapsæ voluntatis longè acerbius concussas, quam vulgus putet, fractasque fateatur. Ex quo fit, ut juxta doctrinam ipsius, sicut in arbitrio primæ sanitatis, & consecutæ agritudinis distantia suprâ recentiorum suspiciones est longè maxima: ita quoque adjutorij sanitati, & medicinali sit extrema discrepantia. Quæ quibus in rebus constituta sit, accuratius enarrabit, si modum operandi utriusque, & à se invicem differentiam exploratam habeamus. Nam inde velut à nota perspicua, & obvia, in occultam utriusque naturam Deo juvante pertingemus.

Hæc igitur, ut quantum Deus vires dederit præstemus, memoria repetendum est id quod de primi hominis libertate differentes fusius diximus: cum illa videlicet voluntatis libertate conditum fuisset primum hominem, sicut & Angelos bonos, ut in neutram partem inclinatus solo suæ libertatis nutu alterutrum velle posset & nollet, juxta illam sententiam Augustini: *Quod arbitrium tunc ita liberum erat, ut bene velle posset & male.* Et in Enchiridio ad Laurentium: *Sic oportebat prius hominem fieri, ut & bene velle posset & male.* Quam voluntatis innocentis maximam libertatem & indifferentiam, in qua videlicet flexus in alterutram partem, hoc est, ut bene vellet aut male, à solo voluntatis nutu (non sine gratia) peteretur, fusè libro de statu naturæ innocentis declaravimus.

Ab hac felicissima libertate in alteram electionis partem, hoc est, in peccatum, seu in malum propriâ sponte ita delapsus est, ut non solum malè voluerit, seu peccaverit, sed etiam malè volendi seu peccandi servituti atque necessitati mancipatus sit, nisi per gratiam sublevetur. Nam præter peccati culpam malâ volitione commissam, arbitrium voluntatis profundis tenebris involutum est, viscosoque quodam pondere irretitum atque depressum est. (hoc est tenacissimo quodam amore creaturæ quam dilexit) quod ita voluntati dominatur, ut quocumque se vertat, quicquid arripiat, quicquid desinat, quocumque vultus & formas induat, quantumcumque se viribus sursum tollere, quibuscumque bene vivendi stimulis incitari videatur, non possit ab illa se viscosa catena expedire, nisi prius caliginem ejus lux cœlestis effugaverit, & illas terrenæ cupiditatis compedes fregerit. Quod quamdiu non fit, in tenebris, hoc est, peccatis jacet, tenebras diligit, tenebras in agendo, & cessando sectatur. Quicquid enim dilexerit, creaturæ limites non egreditur, & ita perpetuam terrenæ concupiscentiæ catenam trahit, ejus vinculis & servitute detinetur. Quem esse arbitrij lapsi statum juxta doctrinam sexcentis locis ab Augustino traditam, latissimè toto libro tertio de statu naturæ lapsæ demonstravimus.

Ex quo perspicuum est, vitium voluntatis, quod præter peccati culpam, peccando contraxit, in eo situm esse, quod post desertum Creatoris amorem rei creatæ dilectione cœcata, & undique perversa ac penetrata est, ita
ut

*Lib. de Cora
ap. & grat.
cap. 1.
In Eucharid.
& cap. 105.*

*Vide lib. 3.
principiè c. 3.
4. 5. 6. & c.
item 11. 12.*

ut amissa illa utriusque partis indifferentia jam amplius bene velle non possit, nec eo seipsum flectere aut erigere: gberitate & concupiscentia quibus oblieta jacet, eam assidue deorsum in creaturas deprimentibus: *illa est enim peccati pena iustissima, ut amittat unusquisque quo bene uti noluit, cum sine ulla posset difficultate si vellet. Id est autem, ut qui sciens recte non facit, amittat scire quid recte sit: & qui velle facere cum posset, noluit, amittat posse cum velit.* Itaque quod jam homo sine gratia Salvatoris, amissa vnius partis libertate, bene velle non possit, supplicium est delinquentis; sicut beneficentis premium, quod amissa alterius partis libertate, male velle non possit. Nam per ista premia & supplicia, voluntatis libera itatus dumtaxat, non natura mutatur, quemadmodum imprudentes putant, qui quando certissimam illam Augustini doctrinam audiunt, nescio ad que tanquam exotica Manichæi spectra formidant. Sicut igitur nemini mirum videtur, quod bene volendo Beati in aeterna beatitudine, male volendi libertate spoliati sunt, ita nemo videtur, si in peccati damnatione peccator positus, bonæ voluntatis libertate privatus, ante adventum gratiæ de peccato in peccatum captivo arbitrio volutetur. Vnde liquet, quamdiu Angeli & primus homo in illa felici arbitrii libertate steterunt, penes ipsorum arbitrium fuisse nutum illum supremum, quod voluntas in hanc vel illam partem sive bene sive male volendo flecteretur. Nutus enim ille liberrimus erat voluntati, quem pro arbitrio suo, vel dando, vel retinendo, omnibus externis internisque actionis adminiculis, habitibus concursibus, gratiæ adiutorijs dominabatur. Hic nutus, hic flexus, seu ista suprema nuendi flectendique potestas, qua sese utrimque in bonum aut malum humana libertate ac dominatione liberabat, supplicio non minus cadenti um, quam stantium remuneratione prorsus amissa est; dum utrobique indifferentis istius loco libertatis, servitus istius supremæ dominationis inducta est. Nam quemadmodum voluntas Beatorum serva facta est iustitiæ, & peccatorum serva iniquitatis, juxta illud Apostoli Petri ab Augustino sæpe repetitum: *A quo quis superatus est, huius & servus est*: ita quoque utrorumque arbitrium illa suprema & indifferenti ac dominativa sui in utramque partem flectendi libertate vel feliciter vel penaliter, spoliatum est. In peccatoribus enim

Ed. 3. de
lib. arbit.
cap. 14.

Ed. 2.

ante gratiam & concupiscentia creaturæ omnibus actionibus dominante nutus ille imperialis invasus est: in beatis ab ardentissima charitate, que tantoperè in utriusque voluntatis arbitrio libertatiq; dominatur, ut omni sublata boni maliq; indifferentia, istorum nutum ad amplectendum bonum tantum, illorum ad malum tantum indeclinabiliter & insuperabiliter semper inclinēt. Solus relictus est & his & illis quidam in suo quibusque vinculo indifferentis sese volendi motus, ut pro suo arbitrio hic & nunc singularia quæque bona vel mala appetendo selectur: que in scholis libertas exercitiæ, & contradiçtionis appellari solet.

Quæ cum ita sint, jam differentia sana & ægrota voluntatis, quantum ad bene vivendum incipit sublucescere; nempe voluntas sana ita robusta erat per institutionem primævæ suæ libertatis, qua primus homo creatus est rectus, ut se ipsa nutu suo perinde ad bonum volendum quam ad malum sponte flecteret, non à gratia vel cupiditate imperate flecteretur. Erat enim plenissime sui ipsius in utramque partem domina, cujus nutui quidquid habituum vel gratiarum, vel adiutorij intrinsecus vel extrinsecus adderetur, deberet fasces submittere, & ab illius velut Angeli impulsu expectare aquæ motum, ut vel quiescerent, vel ad influxum operi conflegendum ipsa annuente raperentur. Nam quamvis arbitrium innocentis creaturæ inliberum fuisse ab Augustino dicatur, ut bene velle posset & male; non tamen hoc sine gratiæ adiutorio fieri potuisse censendum est. Quod alibi certissimis documentis demonstratum, hic supponimus. Nunc verò posteaquam est illa magna, robustaq; peccati merito amissa libertas, & peccandi servitus constituta, perijt ab ægrota voluntate, ille imperativus bene volendi nutus, ut non magis ipsidem illis gratiæ adiutorijs, quibus ante in sua sanitate juvabatur, uti possit, quam si cæco ad cernendum lumen offerres. Nam ille sese flectendi erigendique nutus, potestati fractæ & ægrotae libertatis extortus est, & à concupiscentia semper seipsam creaturæq; diligente possidetur. Vnde per aliud novæ & medicinalis gratiæ genus, qua vitij istius intimis viceribus voluntatis infixi reprimantur vires & motus, frangendoque illa sanetur, ille nutus ac flexus erucendus, voluntatiq; dandus est, quem sibi ipsa sua potestate dare non potest.

Ed. 3.
de pe-
ni-
tis
cap. 14.